

USNESENÍ

Městský soud v Praze jako soud odvolací rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Dany Slavíkové a soudkyň Mgr. Olgy Lenochové a JUDr. Ivy Březinové ve věci řízení o pozůstalosti po

zůstaviteli: **D. L.B.** , narozený xxx
naposledy bytem xxx
zemřelý xxx

za účasti: pozůstalý bratr **G. B.** , narozený xxx
bytem xxx xxx xxx, Spojené království Velké Británie a Irska
zastoupený advokátkou Mgr. Silvií Borovskou,
sídlem Vinohradská 1704/98, 130 00 Praha 3

o konečném usnesení o pozůstalosti,

o odvolání pozůstalého bratra proti usnesení Obvodního soudu pro Prahu 1 ze dne 17. 3. 2022, č. j. 37 D 14/2014-212,

takto:

Napadené usnesení se zrušuje a věc se vrací tomuto soudu k dalšímu řízení.

Odůvodnění:

1. Napadeným usnesením soud prvního stupně určil obvyklou cenu pozůstalosti a potvrdil dědictví pozůstalému bratrovi G. B., který neuplatnil výhradu soupisu, určil odměnu notářky a rozhodl, že nikdo z účastníků řízení nemá právo na náhradu nákladů řízení.
2. Soud prvního stupně vycházel ze skutkového závěru, že jelikož bylo zjištěno, že odvolatel po úmrtí zůstavitele vybral z účtu vedeného na jméno zůstavitele u České spořitelny veškeré peněžní prostředky, ujal se dědictví, aniž k tomu byl oprávněn a dle § 1489 odst. 2 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku (dále jen „občanský zákoník“) dal svým počínám najevo, že chce dědictví přijmout. K případnému prohlášení o odmítnutí dědictví by tedy soud nepřihlížel. Žádný jiný dědic se nepřihlásil, odvolatel je tedy jediným dědicem ze zákona. Byla zjištěna obvyklá cena aktiv a pasiv a výše předlužení pozůstalosti v době smrti. Odvolatel byl vyrozuměn o možnosti uplatnit výhradu soupisu usnesením ze dne 3. 4. 2019, které nabylo právní moci dne 21. 1. 2020 a odvolatel výhradu neuplatnil a za dluhy pozůstalosti odpovídá v plné výši. O nákladech notářky rozhodl soud prvního stupně podle § 107 odst. 1 zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních (dále jen „z. ř. s.“).
3. Toto usnesení napadl pozůstalý bratr G. B. (dále jen „odvolatel“) **odvoláním**. Současně s odvoláním požádal o prominutí zmeškání lhůty k podání odvolání proti konečnému usnesení podle čl. 16 Úmluvy o doručování soudních a mimosoudních písemností v cizině ve věcech občanských a obchodních (dále jen „Úmluva“), dle čl. 19 odst. 4 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1393/2007 ze dne 13. 11. 2007 o doručování soudních a mimosoudních písemností ve věcech občanských a obchodních v členských státech (dále jen „Nařízení“) a podle § 50d zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu (dále jen „o. s. ř.“), podal návrh na vyslovení neúčinnosti doručení konečného usnesení podle § 50d o. s. ř., podal žalobu na obnovu řízení podle § 228 odst. 1 písm. a) o. s. ř. ve spojení s § 29 z. ř. s. a žalobu pro zmatečnost proti konečnému usnesení podle § 229 o. s. ř. ve spojení s § 29, 133 a 134 z. ř. s. z důvodu porušení procesních předpisů a z důvodu opakovaného neúspěšného doručování měl být odvolateli ustanoven Shodu s prvopisem potvrzuje V.K.

opatrovník dle § 120 z. ř. s. a současně uplatnil výhradu soupisu pozůstalosti. (*O některých návrzích soud prvního stupně již rozhodl usnesením ze dne 23. 5. 2025, které potvrdil odvolací soud usnesením ze dne 25. 8. 2025, pozn. soudu*). Odvolatel namítl, že podpis na dokladu o doručení na čl. 95 ani čl. 141 není jeho, nikdy mu nebyla doručena žádost o součinnost ani usnesení o výhradě soupisu. Nikdy nebylo doručeno ani jedno předvolání na ústní jednání, ani konečné usnesení. Soud prvního stupně měl požadovat speciální formu doručení, nikoliv pouze podle čl. 5 písm. a) Úmluvy. Odvolatel se o dědickém řízení dozvěděl až v souvislosti s řízením vedeném u soudu prvního stupně pod sp. zn. 19 C 9/2017 ve věci dluhu zůstavitele vůči Všeobecné fakultní nemocnici v Praze, přičemž výzva k vyjádření byla doručena odvolateli do vlastních rukou dne 15. 1. 2025. Odvolatel namítá, že zásilky neměly být doručovány běžnou poštou, ať již do 31. 12. 2020 dle Nařízení či od 1. 1. 2021 dle Úmluvy. V souladu s § 126 z. ř. s. měly být nadto doručovány do vlastních rukou usnesení o vyzoomění o dědickém právu (náhradní doručení vyloučeno), usnesení o možnosti uplatnit výhradu soupisu, všechna předvolání k jednání i finální rozhodnutí o dědictví [to mělo být doručováno dle čl. 5 písm. b) Úmluvy]. Soud prvního stupně pak vůbec nevydal usnesení o vyzoomění o dědickém právu dle § 164 odst. 1 z. ř. s.

4. Odvolací soud se nejprve zabýval včasností odvolání, neboť konečné usnesení mělo být dle soudu prvního stupně doručeno odvolateli již dne 22.8.2022. Odvolatel naopak rozporuje řádnost tohoto doručení. Tvrdí, že se o dědickém řízení dozvěděl až výzvou k vyjádření v jiné věci dne 15. 1. 2025 a o samotném obsahu konečného usnesení až nahlážením do spisu dne 4. 3. 2025. Odvolání proti konečnému usnesení podal dne 12. 3. 2025.
5. Ze spisu odvolací soud zjistil, že konečné usnesení bylo společně s překladem do angličtiny odesláno odvolateli na adresu „xxx xxx xxx, United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland“ podle čl. 5 odst. 1 písm. a) Úmluvy prostřednictvím The Senior Master of the Royal Courts of Justice (čl. 219 až 224). Dne 3. 10. 2022 došlo soudu prvního stupně potvrzení HM Courts & Tribunals Service podle čl. 6 Úmluvy o doručení konečného usnesení dne 5. 8. 2022 na shora uvedenou adresu poštou prostřednictvím poštovní schránky adresáta, tento způsob je řádným doručením podle pravidla 6.3 odst. 1 písm. c) předpisů občanského soudního řízení Anglie a Walesu (čl. 225 až 235, 237 až 238). Dle vyznačené doložky nabylo konečné usnesení právní moci dne 23. 8. 2022.
6. Podle čl. 5 Úmluvy ústřední orgán dožádaného státu doručí písemnost nebo zařídí její doručení a) buď způsobem stanoveným právním řádem dožádaného státu pro doručování písemností vyhotovených v tomto státě a určených osobám nacházejícím se na jeho území, b) nebo zvláštní formou požadovanou žadatelem, pokud není v rozporu s právním řádem dožádaného státu.
7. Podle § 126 odst. 1 z. ř. s. se do vlastních rukou se doručují a) předvolání k soudu podle § 176 odst. 2, b) usnesení vydaná podle § 162 odst. 1 až 3, § 170 odst. 1, § 180 odst. 1 a 2, § 185, 191, 222 a 260, c) usnesení vydané podle § 164 v případě uvedeném v § 165 odst. 1, d) usnesení vydané podle § 175 v případě uvedeném v § 176 odst. 1, e) oznámení soupisu podle § 222, f) usnesení a listiny, u nichž to nařídil soud. Do vlastních rukou se tedy doručují mj. usnesení o určení obvyklé ceny majetku a jiných aktiv pozůstalosti, výši dluhů a dalších pasiv pozůstalosti a čisté hodnoty pozůstalosti, popřípadě výši předlužení (§ 180 odst. 1 a 2), rozhodnutí o dědictví (§ 185), vyzoomění o dědickém právu osobám nepřítomným na jednání u soudního komisaře (§ 164 ve spojení s § 165 odst. 1), poučení o právu výhrady soupisu svéprávného, známého a přítomného dědice, který není manželem, potomkem nebo předkem zůstavitele (§ 175 ve spojení s § 176 odst. 1 z. ř. s.).
8. Podle § 126 odst. 2 z. ř. s. je náhradní doručení vyloučeno při doručení usnesení vydaného podle § 164 v případě uvedeném v § 165 odst. 1 (tj. vyzoomění o dědickém právu osobám nepřítomným na jednání u soudního komisaře) a při doručení dalších usnesení nebo jiných úkonů, u nichž to nařídil soud.

9. Konečné usnesení tedy jako rozhodnutí o dědictví (§ 185 z. ř. s.) a současně jako rozhodnutí určující obvyklou cenu aktiv a výši pasiv pozůstalosti a čisté hodnoty pozůstalosti (§ 180 odst. 1 a 2 z. ř. s.) mělo být doručováno do vlastních rukou odvolatele. Sice zde je zachována možnost náhradního doručení (§ 126 odst. 2 z. ř. s.), nelze však zcela rezignovat na pravidla doručování do vlastních rukou a rovnou doručovat dané písemnosti vhozením do poštovní schránky. Soud prvního stupně přitom při doručování konečného usnesení nepožadoval doručování do vlastních rukou, jak umožňuje čl. 5 písm. b) Úmluvy. Ostatně doručování do vlastních rukou umožňuje i pravidlo 6.3 a) předpisů občanského soudního řízení Anglie a Walesu [(1) *A claim form may be served by any of the following methods – (a) personal service in accordance with rule 6.5, dostupné na: <https://www.justice.gov.uk/courts/procedure-rules/civil/rules/part06#6.5>]. Předpokládá to rovněž instrukce Ministerstva spravedlnosti (9/2018-MOC-J postup justičních orgánů ve styku s cizinou, § 22 odst. 1 písm. g)] a vzor 12 (doručný list), vše dostupné na extranetu Ministerstva spravedlnosti. Soud prvního stupně tedy pochybil při doručování konečného usnesení dle Úmluvy a nedoručoval jej řádně do vlastních rukou odvolatele.*
10. Jen řádné a předpisům, vyhovující doručení rozhodnutí má ten důsledek, že odvolací lhůta započne běžet osobě, které je doručováno (srov. rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 17. listopadu 1967, 6 Cz 183/67, R 19/68 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu, shodně nález Ústavního soudu ze dne 7. 5. 1997, sp. zn. I. ÚS 272/96). V takovém případě běh lhůty k odvolání vůbec nezačal (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 8. 1998, sp. zn. 26 Cdo 676/98-70). Odvolání je tedy včasné.
11. **Odvolací soud tedy přezkoumal** napadené usnesení i řízení jeho vydání předcházející podle § 28 z. ř. s. ve spojení s § 212a odst. 5 a 6 zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu (dále jen „o. s. ř.“), v rozsahu napadeném odvoláním, aniž nařizoval jednání [§ 214 odst. 2 písm. c) o. s. ř.]. Dospěl k závěru, že odvolání je důvodné.
12. Odvolatel namítá vady v doručování i všech ostatních písemností v řízení, neboť neměly být doručovány běžnou poštou. Do vlastních rukou měly být nadto doručovány (kromě konečného usnesení) i usnesení o vyrozumění o dědickém právu (náhradní doručení vyloučeno), usnesení o možnosti uplatnit výhradu soupisu a všechna předvolání k jednání. Odvolatel namítl, že podpis na dokladu o doručení na čl. 95 ani čl. 141 není jeho, nikdy mu nebyla doručena žádost o součinnost ani usnesení o výhradě soupisu.
13. **Z obsahu spisu odvolací soud zjistil, že** z potvrzení od České spořitelny ze dne 13. 5. 2014 (čl. 25) vyplývá, že po datu úmrtí zůstavitele byly realizovány bankovní operace a účet byl zrušen dne 2. 4. 2014 a zůstatek na účtu byl k tomuto dni 585 908,96 Kč. Ze sdělení České spořitelny ze dne 19. 5. 2017 vyplývá, že dne 2. 4. 2014 byl na účtu zůstavitele prostřednictvím pokladny banky proveden hotovostní výběr 573 280,32 Kč, který provedl odvolatel.
14. Dne 14. 11. 2017 byla odeslána žádost o sdělení k pozůstalostnímu řízení společně se vzorem plné moci (žádost obsahovala informaci, že probíhá pozůstalostní řízení, obrací se na odvolatele jako na bratra a vypravitele pohřbu, o tom, zda byl zůstavitel ženatý, zda měl děti či jiné příbuzné, pokud ne, přichází odvolatel v úvahu jako dědic a bratr Deen B. , jehož adresa není známa, dále obsahovalo sdělení, že může být předvolán k výsledku dle nařízení rady č. 1206/2001, nebo mu může být uložena pořádková pokuta za ztěžování řízení až do výše 50 000 Kč) s překladem odvolateli mezinárodní dodejkou (čl. 64 až 67, 71). Tato zásilka byla reklamována, neboť se nevrátila dodejka. Reklamacce byla vyhodnocena jako důvodná, neboť z důvodu nevyřízení reklamacce zahraničním operátorem ve stanovené lhůtě je zásilka považována za ztracenou (čl. 86). Písemnost byla znovu odeslána dne 16. 8. 2018 (čl. 88), zásilka byla opět reklamována. Česká pošta dne 29. 1. 2019 sdělila, že zásilka č. XXX byla dodána dne 21. 8. 2018 (čl. 93) a byl připojen doklad nahrazující druhopis dodejky (čl. 95) vystavené Royal Mail, ve kterém je uvedeno, že zásilka č. XXX byla doručena dne 21. 8. 2018 v 7:41 na výše uvedeného adresu odvolatele a je připojen nečitelný podpis, pod kterým je uvedeno vtištěné jméno „B.“.

15. Usnesením ze dne 3. 4. 2019, č. j. 37 D 14/2014-97, byl odvolatel poučen o právo si do tří měsíců od doručení usnesení vyhradit soupis pozůstalosti. V odůvodnění je uvedeno, že je podle § 1489 odst. 2 občanského zákoníku považován za dědice zůstavitele, neboť svým počínáním dal najevo, že dědictví nechce odmítnout, odkázal na § 175 a § 176 z. ř. s. Toto usnesení společně s jeho překladem do angličtiny byl dne 6. 6. 2019 odeslán na mezinárodní dodejku odvolateli na adresu „xxx xxx xxx, United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland“ (čl. 117). Tato zásilka byla reklamována, neboť se nevrátila dodejka. Tato reklamace byla vyhodnocena jako důvodná, doporučená zásilka je považována za ztracenou (viz sdělení České pošty ze dne 5. 12. 2019, čl. 131). Toto usnesení bylo znovu odesláno s překladem na mezinárodní dodejku dne 14. 1. 2020 na stejnou adresu (čl. 135-136), podací číslo zásilky bylo XXX. Tato zásilka byla opět reklamována, neboť se nevrátila dodejka. Česká pošta ve sdělení ze dne 23. 4. 2020 (čl. 138) uvedla, že zásilka byla dodána, zásilku převzal oprávněný příjemce dne 21. 1. 2020 a byla připojena fotokopie dokladu nahrazující druhopis dodejky (čl. 141) nazvaný „Proof of delivery“ vystavený Royal Mail k zásilce č. XXX, zásilka byla doručena 21. 1. 2020 v 7:55am, připojen je bližší nečitelný podpis.
16. Vyhláškou ze dne 3. 4. 2019, č. j. 37 D 14/2014-100, byly vyrozuměni neznámí dědicové zůstavitele ve III. dědické třídě o dědickém právu, o možnosti odmítnutí dědictví a byl ustanoven opatrovník neznámým dědicům usnesením ze dne 3. 4. 2019, č. j. 37 D 14/2014-99, ve kterém je mj. uvedeno, že odvolatel je považován za dědice, o druhém bratrovi se nepodařilo zjistit žádné informace.
17. Předvolání na jednání konané dne 22. 7. 2020 bylo společně s překladem do angličtiny odeslán na mezinárodní dodejku dne 22. 6. 2020 na výše uvedenou adresu (čl. 158). Zásilka č. xxx byla reklamována (čl. 162). Reklamace byla uznána jako důvodná (čl. 174). Další předvolání s překladem na jednání dne 16. 12. 2020 bylo zasláno odvolateli na mezinárodní dodejku dne 30. 10. 2020 (čl. 177). Tato zásilka č. XXX byla opět reklamována a byla uznána jako důvodná, neboť zásilka je považována za ztracenou (čl. 187). Další předvolání k jednání konané dne 18. 6. 2021 bylo odesláno odvolateli na mezinárodní dodejku dne 27. 5. 2021 (čl. 189). Tato zásilka č. XXX byla opět reklamována. Tato zásilka byla dle sledování služby sledování zásilky doručena dne 4. 6. 2021 (čl. 195).
18. Odvolací soud se tedy zabýval dalšími namítanými vadami v doručování jiných písemností než konečného usnesení v průběhu dědického řízení. Pro úplnost upozorňuje, že po dobu přechodové období po odchodu Velké Británie z Evropské unie, tj. do dne 31. 12. 2020 se doručovalo ještě podle Nařízení. Po tomto datu bylo nutné doručovat písemnosti podle Úmluvy. Relevantní ustanovení Úmluvy odvolací soud citoval již shora, považuje za vhodné zrekapitulovat i právní úpravy Nařízení.
19. Nařízení upravuje několik způsobů doručování, a to dle čl. 7 (*Přijímající subjekt doručí písemnost sám nebo ji nechá doručit v souladu s právními předpisy přijímajícího členského státu nebo zvláštním způsobem vyžádaným odesílajícím subjektem, pokud tento způsob není neslučitelný s právními předpisy tohoto členského státu.*), čl. 12 (*Zasílání konzulární nebo diplomatickou cestou*), čl. 13 (*Doručování diplomatickými nebo konzulárními zástupci*) a dle čl. 14 rovněž prostřednictvím poštovních služeb (*Každý členský stát může doručovat soudní písemnosti osobám s bydlištěm v jiném členském státě přímo prostřednictvím poštovních služeb, a to doporučeným dopisem s potvrzením o přijetí nebo rovnocenným dokladem*). Nařízení přitom nezavádí žádnou hierarchii mezi způsoby zaslání a doručování písemností (viz rozsudek Soudního dvora ze dne 9. 2. 2006, Plumex v. Young Sports NV, C-473/04). Není tedy důvodná námitka odvolatele, že by soud prvního stupně nemohl doručovat poštou.
20. Potvrzení o přijetí doporučeného dopisu obsahujícího písemnost, která má být doručena jejímu adresátovi, může být nahrazeno jiným dokumentem, za podmínky, že tento dokument poskytuje rovnocenné záruky v oblasti poskytnutých informací a důkazů. Soud odesílajícího členského státu, kterému byl spor předložen, se musí ujistit o tom, že adresát obdržel dotčenou písemnost za takových podmínek, že bylo dodrženo jeho právo na obhajobu (viz rozsudek Soudního dvora ze dne 2. 3. 2017, Henderson, C-354/15).

21. Co se týče doručování předvolání, tak je ze spisu zřejmá celá řada důvodných reklamací doručování zásilek. Poslední předvolání k jednání konanému dne 18. 6. 2021 bylo pak odesláno odvolateli na mezinárodní dodejku dne 27. 5. 2021 (čl. 189). Mezinárodní dodejka se opět nevrátila, proto soudní komisařka reklamovala tuto zásilku č. XXX. Následně je ve spisu výpis ze služby sledování zásilky, že byla doručena dne 4. 6. 2021 (čl. 195). Předvolání bylo doručováno do vlastních rukou (viz podací arch na čl. 186 a pokyn k vypravení písemnosti na čl. 189) na mezinárodní dodejku. Předvolání však již bylo zasíláno po přechodovém období, kdy bylo možné zasílat písemnosti ještě podle Nařízení. Toto předvolání však mělo již být, stejně jako konečné usnesení, doručováno dle Úmluvy, tj. prostřednictvím dožádaného orgánu. Soud prvního stupně tedy pochybil v doručování této písemnosti.
22. Podle § 219a odst. 1 písm. a) o. s. ř. odvolací soud rozhodnutí zruší, jestliže tu jsou takové vady, že řízení nemělo proběhnout pro nedostatek podmínek řízení nebo rozhodoval věcně nepřislušný soud nebo vyloučený soudce anebo soud nebyl správně obsazen, ledaže místo samosoudce rozhodoval senát, popřípadě i jiné vady, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, a za odvolacího řízení nemohla být zjednána náprava.
23. Důvodem zrušení rozhodnutí soudu prvního stupně nejsou takové jiné vady řízení samy o sobě (bez dalšího), ale jen tehdy, jestliže mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, a současně jen tehdy, jestliže za odvolacího řízení nemohla být zjednána jejich náprava (nemohly být reparovány). Vadami, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, jsou vždy zmatečnosti (tzv. zmatečnostní vady) uvedené v § 229 odst. 1, § 229 odst. 2 písm. a) a b) a v § 229 odst. 3 [nejde-li o vady představující nedostatek podmínek řízení v jejich výše uvedeném širším pojetí]. Vadami řízení, jež mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, jsou i vady spočívající v tom, že účastníku nebyla (řádne) doručena písemnost, která mu doručena správně (podle zákona) být měla (musela). Dle § 229 odst. 3 o. s. ř. žalobou pro zmatečnost účastník může napadnout též pravomocný rozsudek odvolacího soudu nebo jeho pravomocné usnesení, kterým bylo rozhodnuto ve věci samé, jestliže mu byla v průběhu řízení nesprávným postupem soudu odňata možnost jednat před soudem.
24. Soud prvního stupně pochybil v tom, že předvolání na jednání dne 18. 6. 2021 (i konečné usnesení) nebylo odvolateli řádně doručováno do vlastních rukou dle Úmluvy, přičemž předvolání k předchozím jednáním mu rovněž nebyly řádně doručovány (všechny předchozí předvolání byly reklamovány a reklamace shledány Českou poštou jako důvodné). Tímto je naplněn zmatečnostní důvod podle § 229 odst. 3 o. s. ř., neboť odvolateli byla v průběhu řízení nesprávným postupem soudu odňata možnost jednat před soudem. Tento zmatečnostní důvod je důvodem pro zrušení konečného usnesení podle § 219a odst. 1 písm. a) o. s. ř. V dalším řízení soud prvního stupně tedy řádně předvolá odvolatele k jednání a bude činit další kroky v řízení o pozůstalosti.
25. Co se týče doručování usnesení o poučení výhrady soupisu potvrzení Royal Mail naznačuje, že zásilka obsahující usnesení o poučení o právu výhrady soupisu byla odvolateli skutečně doručena dne 21. 1. 2020. Tento druhopis dodejky obsahuje údaje o tom, že zásilka pod č. XXX byla dodána na adresu odvolatele, který přijetí zásilky ověřil podpisem. Podpis na čl. 141 přitom dle odvolacího soudu vykazuje obdobné znaky jako podpisy odvolatele na jiných listinách založených ve spise (viz jeho podpis na plné moci založené na čl. 258 a čl. 264). Odvolatel přitom nijak konkrétně pravost podpisu na tomto doručení nezpochybil. Avšak vzhledem k celé řadě vad v doručování prakticky všech písemností v průběhu dědického řízení považuje odvolací soud za vhodné, aby se řádností doručování této písemnosti zabýval nejprve soud prvního stupně a případně odvolatele poučil znovu o jeho právu výhrady soupisu. V této souvislosti nicméně považuje odvolací soud za nutné zmínit, že dle § 1681 odst. 1 občanského zákoníku ujme-li se dědic, aniž je k tomu oprávněn, plné správy pozůstalosti, ruší se tím od počátku účinky výhrady soupisu, pokud ji případně učinil. Ze spisu přitom vyplývá, že odvolatel vybral všechny finanční prostředky z účtu zůstavitele, což naznačuje, že se ujal plné správy pozůstalosti, ještě před tím, než byl k tomu oprávněn.

26. Odvolatel dále namítl, že nebyl vyrozuměn o dědickém právu dle § 164 odst. 1 z. s. ř.
27. Podle § 164 odst. 1 z. ř. s. nebylo-li řízení zastaveno podle § 153 nebo 154, soud usnesením vyrozumí každého, o němž lze mít podle dosavadních výsledků řízení za to, že je zůstavitelovým dědicem, o jeho dědickém právu a poučí ho o tom, že může dědictví odmítnout, a jaké jsou náležitosti a následky odmítnutí dědictví. K odmítnutí dědictví soud v usnesení stanoví lhůtu 1 měsíce nebo, má-li vyrozumívaný jediné bydliště v zahraničí, 3 měsíce od doručení usnesení; z důležitých důvodů může být lhůta k odmítnutí dědictví přiměřeně prodloužena.
28. K odmítnutí dědictví se nepřihlíží, dal-li dědic již svým počínáním najevo, že chce dědictví přijmout (rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 14. 3. 2001, sp. zn. 21 Cdo 1351/2000). Počínáním, kterým dal dědic najevo, že dědictví nechce odmítnout, se rozumí takové chování dědice, kterým se k zůstavitelovu majetku nebo k jeho části (např. vybírání finančních prostředků z účtu zůstavitele) projevuje jako jeho vlastník (k zůstavitelovu majetku nebo jeho části se tedy chová jako k vlastnímu majetku), nebo z něhož je jinak nepochybné, že hodlá jako dědic vstoupit do zůstavitelových práv a povinností (tedy se stát jako dědic zůstavitelovým právním nástupcem), popřípadě že vystupuje jako osoba, jíž svědčí dědické právo po zůstaviteli (například se jako dědic ze zákona vyjadřuje v řízení o dědictví k platnosti závěti apod.). Dědic, který svým počínáním dal najevo, že dědictví nechce odmítnout, nemůže dědictví odmítnout ani tehdy, když si jako dědic počínal předtím, než byl soudem o možnosti dědictví odmítnout vyrozuměn a o náležitostech a účincích odmítnutí dědictví poučen (usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 5. 5. 2004, sp. zn. 17 Co 77/2004, dále srov. např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 22. 5. 2012, sp. zn. 21 Cdo 4391/2009, či ze dne 29. 8. 2013, sp. zn. 21 Cdo 1873/2012). V případě, že je z projevu vůle dědice zřejmé, že si je vědom všech právních důsledků odmítnutí dědictví, je třeba i toto jeho „předčasné“ prohlášení považovat za závazné a neodvolatelné. V případě pochybností však bude nezbytné – zejména vzhledem k tomu, že důsledky odmítnutí dědictví jsou velmi závažné a nezvratné – aby i takovýto dědic byl následně o svém dědickém právu vyrozuměn (viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 11. 2018, sp. zn. 24 Cdo 2832/2018, s odkazem na názor odborné literatury: Fiala, R., Drápal, L. a kol. Občanský zákoník IV. Komentář. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2015, str. 65).
29. Jiná komentářová literatura pak uvádí, že dá-li dědic již svým počínáním dal najevo, že chce dědictví přijmout není nutno jej již usnesením podle § 164 odst. 1 z. ř. s. poučovat o dědickém právu, pouze bude v protokolu o jednání konstatováno, že si takový účastník již počínal jako dědic a nebude již usnesením poučován o dědickém právu a o právu dědictví odmítnout. Pokud by s tímto řešením nastalé situace dědic nesouhlasil a trval by na svém právu dědictví odmítnout, nezbylo by soudu než usnesením rozhodnout o tom, že s takovým účastníkem bude nadále jednáno jako s dědicem. Proti usnesení lze podat odvolání (srov. Švestka, J., Dvořák, J., Fiala, J., Šešina, M., Wawerka, K. Občanský zákoník: Komentář, Svazek IV, Praha: Wolters Kluwer, 2019, k § 1489).
30. V nyní posuzovaném případě ze spisu vyplývá, že odvolatel svým počínáním skutečně dal najevo, že chce dědictví přijmout, a to tím, když vybral z účtu zůstavitele všechny finanční prostředky (viz sdělení a potvrzení České spořitelny). Učinil tak ještě před tím, než byl vyrozuměn o dědickém právu a možnosti odmítnout dědictví podle § 164 odst. 1 z. ř. s. Odvolací soud má však za to, že vzhledem k pochybnostem ohledně doručování většiny písemností v průběhu dědického řízení i absenci ústního jednání bylo na místě v tomto případě přesto odvolatele vyrozumět o jeho dědickém právu podle § 164 z. ř. s. Pokud by se odehrálo ústní jednání, bylo by možné postupovat způsobem naznačeným v předchozím bodě. Odvolatel však měl pouze omezenou možnost se v dědickém řízení vyjádřit. I v tomto tedy soud prvního stupně pochybil.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí není přípustné dovolání [§ 238 odst. 1 písm. k) o. s. ř.].

Praha 27. listopadu 2025

JUDr. Dana Slavíková v. r.
předsedkyně senátu

Shodu s prvopisem potvrzuje V.K..